İSLÂM'DA VELÂ VE BERÂ MEFHUMU

الولاء والبراء في الإسلام

باللغة التركية

Yazan

Prof. Dr. Salih el-Fevzân

Çeviren
Muhammed Şahin

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm, Nebimiz Muhammed'e, âile halkına, ashâbına ve O'nun yolunda gidenlerin üzerine olsun.

Allah Teâlâ ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevdikten sonra, Allah Teâlâ'nın dostlarını sevmek ve düşmanlarına da düşmanlık beslemek gerekir.

Bu inancı dîn olarak kabul eden her müslümanın, bu dînin mensuplarına dostluk beslemesi ve düşmanlarına da düşmanlık etmesi, İslâm inancının esaslarındandır.

Bu sebeple her müslüman, tevhîd ve ihlâs ehlini sevip onlara dostluk besler, şirk ehline de buğzedip onlara düşmanlık eder. Tevhîd ve ihlâs ehlini sevip onlara dostluk beslemek, müşriklere buğzedip onlara düşmanlık etmek, İbrahim -aleyhisselâm- ve onunla beraber olan, kendilerini örnek almakla emrolunduğumuz îmân edenlerin dînidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِيٓ إِبْرَٰهِيمَ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ إِذْ قَالُواْ لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَٰٓؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ ٱلْعَدَٰوَةُ وَٱلْبَغْضَآءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُواْ بِٱللَّهِ وَحْدَهُۥٓ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن شَيْءٍ رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ٤ ﴾

[سورة الممتحنة من الآية :٤]

"(Ey mü'minler!) **Sizin için İbrahim** -aleyhisselâm- **ve onunla beraber olanlarda** (mü'minlerde) **gerçekten güzel bir örnek vardır. Onlar** (Allah'ı inkâr eden) **kavimlerine demişlerdi ki:'Biz, sizden ve Allah'tan başkasına taptığınız**

şeylerden uzağız. Sizi (ve küfür üzere olduğunuz her şeyi) **inkâr ediyoruz** (tanımıyoruz). **Siz,** (küfür üzere olduğunuz ve) **bir olan Allah'a îmân etmediğiniz sürece, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir."**[1]

Tevhîd ve ihlâs ehlini sevip onlara dostluk beslemek ve şirk ehline buğzedip onlara düşmanlık etmek, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in de dînidir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ۞يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَۘ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ فَإِنَّهُۥ مِنۡهُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٥١ ﴾

[سورة المائدة الآية :٥١]

"Ey îmân edenler! (Mü'minlere karşı) **Yahûdî ve Hıristiyanları, dostlar edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdır.Sizden kim onları dost edinirse, o da onlardandır** (hüküm olarak onlar gibidir). **Şüphesiz ki Allah,** (kâfirleri dost edinen) **zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez."**[2]

Bu âyet-i kerime, özellikle Yahûdî ve Hıristiyanları dost edinmenin haram oluşu hakkındadır.

Genel olarak kâfirleri dost edinmenin haram oluşu hakkında ise Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمۡ أَوۡلِيَآءَ ... ﴾

[سورة الممتحنة من الآية:١]

"Ey îmân edenler! Benim ve sizin düşmanlarınızı dostlar edinmeyin."[3]

---

[1] Mümtehine Sûresi:4
[2] Mâide Sûresi:51
[3] Mümtehine Sûresi:1

Hatta akrabalık yönünden insanların en yakını bile olsa, kâfirlere dostluk beslemeyi mü'mine haram kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُوٓاْ ءَابَآءَكُمۡ وَإِخۡوَٰنَكُمۡ أَوۡلِيَآءَ إِنِ ٱسۡتَحَبُّواْ ٱلۡكُفۡرَ عَلَى ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمۡ فَأُوْلَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ٢٣ ﴾

[سورة التوبة الآية :٢٣]

"Ey îmân edenler! Küfrü îmâna tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi dostlar edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar (Allah'a isyân ederek nefislerine zulmeden) zâlimlerin ta kendileridir."[1]

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ لَّا تَجِدُ قَوۡمًا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ يُوَآدُّونَ مَنۡ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوۡ كَانُوٓاْ ءَابَآءَهُمۡ أَوۡ أَبۡنَآءَهُمۡ أَوۡ إِخۡوَٰنَهُمۡ أَوۡ عَشِيرَتَهُمۡۚ ... ﴾ [سورة المجادلة من الآية :٢٢]

"(Ey Nebi!) Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir topluluğun babaları, evlatları, kardeşleri veya akrabaları da olsa, Allah'a ve elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin."[2]

Birçok insan bu önemli ve büyük esası bilememiştir. Öyle ki bazı âlim ve davetçilerin bir Arap radyosunda Hıristiyanlar hakkında: "Hıristiyan kardeşlerimiz" dediklerini işittim. Ne kadar tehlikeli bir söz söylediklerini bir bilseler!!!

Allah Teâlâ, İslâm inancına düşman olan kâfirleri dost edinmeyi haram kılmasının yanında,mü'minleri de dost edinmeyi ve onları sevmeyi farz kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[1] Tevbe Sûresi:23
[2] Mücâdele Sûresi:22

﴿ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُمۡ رَٰكِعُونَ ۝٥٥ وَمَن يَتَوَلَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فَإِنَّ حِزۡبَ ٱللَّهِ هُمُ ٱلۡغَٰلِبُونَ ۝٥٦ ﴾ [سورة المائدة الآيتان :٥٥- ٥٦]

"(Ey mü'minler!) **Sizin velîniz** (dostunuz,yardımcınız), **ancak Allah, elçisi ve Allah'ın emrine boyun eğerek namazlarını** (devamlı) **kılan ve zekâtlarını** (gönül rızâsıyla) **veren mü'minlerdir.Kim Allah'ı, elçisini ve îmân edenleri dost edinirse,** (bilsin ki) üstün **gelecek olanlar, şüphesiz Allah'ın dostlarıdır."**[1]

Başka bir âyet-i kerîme'de şöyle buyurmuştur:

﴿ مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ ... ﴾

[سورة الفتح من الآية :٢٩]

"**Muhammed, Allah'ın elçisidir. Onunla** (dînde) **beraber olanlar, kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında ise** (birbirlerine) **merhametlidirler."**[2]

Yine şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِخۡوَةٞ ... ﴾ [سورة الحجرات من الآية :١٠]

"**Ancak mü'minler** (dînde) **kardeştirler."**[3]

Soy, vatan ve zaman bakımından birbirlerinden uzak olsalar bile dîn ve inanç konusunda mü'minler birbirlerinin kardeşleridir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ۝١٠ ﴾

[1] Mâide Sûresi:55-56
[2] Fetih Sûresi: 29
[3] Hucurât Sûresi:10

[سورة الحشر الآية :١٠]

"**Onlardan** (Ensâr ve Muhâcirlerden) **sonra gelen** (mü'min)**ler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde onlara karşı kin** (ve haset) **bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz sen,** (kullarına) **çok şefkâtlisin,** (onlara) **çok merhametlisin.**"[1]

Mü'minler, ilk insan Âdem -aleyhisselam-'dan son insana kadar, vatanları birbirinden ne kadar uzak olursa olsun, aralarındaki zaman farkı ne kadar uzun olursa olsun, birbirini seven kardeştirler. Onların sonuncusu, kendinden öncekini örnek alır. Onlar birbirlerine duâ ederler ve birbirlerine istiğfarda bulunurlar.

[1] Haşr Sûresi:10

VELÂ[1] VE BERÂ[2] MEFHÛMUNA DELÂLET EDEN BELİRTİLER:

Birincisi: Kâfirleri sevmenin ve onlara dostluk beslemenin belirtileri

1. Giyim, kuşam ve konuşma gibi şeylerde kâfirlere benzemektir.

Çünkü giyim, kuşam ve konuşma gibi şeylerde kâfirlere benzemek, benzenileni (kâfirleri) sevmeyi gösterir.

Bunun içindir ki Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.)) [رواه أبو داود وأحمد]

"**Kim,** (dış görünüş ve yol olarak) **bir kavme benzerse,** (günah ve iyilik bakımından) **o da onlardandır.**"[3]

Kâfirlerin özelliklerinden, gelenek ve ibâdetlerinden olan şeylerde onlara benzemek, örneğin sakalları kesip bıyıkları uzatmak ve gerek olmadığı halde onların dilleriyle konuşmak gibi onların izlediği yol ve ahlâk olan şeylerde onlara benzemek, giyimde, yeme, içme ve diğer şeylerde onlara benzemek haramdır.

2. Kâfirlerin diyârında oturmak ve dînini kurtarmak için onların diyârından müslümanların diyârına hicret etmemektir.

Çünkü bu anlam ve gâye için hicret etmek her müslümana farzdır. Zirâ kâfirlerin diyârında oturmak, onları sevmeye ve onlara dostluk beslemeye delâlet eder.

Bu sebeple Allah Teâlâ, hicrete gücü yettiği halde kâfirlerin arasında oturmayı müslümana haram kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

---

[1] **Velâ** kelimesi sözlük olarak; yakın olmak, yanında olmak, bir işe sahip olup o işi yerine getirmek, hükmetmek, idâre etmek ve sevmek anlamlarına gelir.Terim olarak ise; mü'minleri sevmek, onlara yardım etmek ve onlara dostluk beslemek demektir.

[2] **Berâ** kelimesi sözlük olarak; uzak olmak, arınmak, temizlenmek, (hastalıktan) kurtulmak ve iyileşmek anlamlarına gelir.Terim olarak ise; kâfirlere buğzetmek,onlardan uzak olmak, onlarla dost olmamak ve onlara düşmanlık etmek demektir. (Çeviren)

[3] Ebû Dâvûd ve Ahmed

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ ظَالِمِيٓ أَنفُسِهِمۡ قَالُواْ فِيمَ كُنتُمۡۖ قَالُواْ كُنَّا مُسۡتَضۡعَفِينَ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ قَالُوٓاْ أَلَمۡ تَكُنۡ أَرۡضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةٗ فَتُهَاجِرُواْ فِيهَاۚ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَسَآءَتۡ مَصِيرًا ٩٧ إِلَّا ٱلۡمُسۡتَضۡعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلۡوِلۡدَٰنِ لَا يَسۡتَطِيعُونَ حِيلَةٗ وَلَا يَهۡتَدُونَ سَبِيلٗا ٩٨ فَأُوْلَٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعۡفُوَ عَنۡهُمۡۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورٗا ٩٩ ﴾ [سورة النساء الآيات :٩٧-٩٩]

"(Kâfirlerin diyârında kalarak hicreti terk edip) **nefislerine zulmedenlere melekler,canlarını alırken** (onları azarlayarak şöyle) **derler:**'(Dîniniz konusunda) **ne işle meşgûldünüz? Onlar: 'Biz, yeryüzünde** (zulûm ve kahrı kendimizden savuşturmaktan) **âciz kimselerdik, derler. Melekler** (onlara): **Allah'ın arzı, geniş değil miydi?** (Dîniniz konusunda emîn olabilmeniz için bulunduğunuz yerden başka bir yere) **hicret etseydiniz ya! derler.İşte bunların barınağı, cehennemdir. Orası ne kötü bir dönüş yeridir.** (Kendilerinden zulûm ve kahrı savuşturmaya) **gücü yetmeyen erkek,kadın ve çocuklardan âciz kimseler ve** (içerisinde bulundukları zor durumdan kurtulmaya) **hiçbir yol bulamayanlar** (bu kötü dönüş yerinden) **müstesnâdır.Umulur ki Allah,** (hallerini bildiğinden dolayı) **bunları affeder.Allah, çok affedici, çok bağışlayıcıdır.**"[1]

Allah Teâlâ, hicret etmeye gücü yetmeyen kimseden başkasının kâfirlerin diyârında ikâmet etmesini mazur görmemiştir.

Aynı şekilde, insanları Allah'ın yoluna dâvet etmek ve İslâm'ı yaymak gibi dîni bir menfaat için kâfirlerin diyârında ikâmet eden kimse de bu konuda mazur görülmüştür.

3. Dinlenmek, eğlenmek ve zevk almak amacıyla kâfirlerin diyârına seyahat etmektir.

Tedâvi olmak, ticâret yapmak, müslümanlara faydalı olan ve onların diyârına gitmeden elde edilemeyen ilimleri öğrenmek gibi zarûret dışında kâfirlerin diyârına gitmek haramdır. Kâfirlerin diyârında ihtiyaç kadarı bir süre kalmak câizdir. İhtiyaç süresi bittiğinde müslümanların diyârına dönmek farzdır.

---

[1] Nisâ Sûresi: 97-99

Ayrıca kâfirlerin diyârına gitmenin câiz olabilmesi için kişinin dînini yaşaması, dîniyle iftihar etmesi, şer ve fitne yerlerinden uzak durması ve düşmanların hîlesine karşı dikkatli olması gerekir.

Aynı şekilde, Allah'ın yoluna dâvet etmek ve İslâm'ı yaymak için kâfirlerin diyârına gitmek, bazen câiz, bazen de farz olur.

4. Müslümanlara karşı kâfirlere yardım etmek, onları desteklemek, onları methetmek ve savunmaktır.

Bu davranış, insanı dînden çıkaran ve onun dînden dönmesine sebep olan hususlardandır ki, bu durumdan Allah'a sığınırız.

5. Kâfirlerden yardım istemek,onlara güvenmek, müslümanların sırları bulunan makamları onlara teslim etmek, onlardan sırdaş ve danışmanlar edinmektir.

Oysa Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ بِطَانَةً مِّن دُونِكُمۡ لَا يَأۡلُونَكُمۡ خَبَالٗا وَدُّواْ مَا عَنِتُّمۡ قَدۡ بَدَتِ ٱلۡبَغۡضَآءُ مِنۡ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَمَا تُخۡفِي صُدُورُهُمۡ أَكۡبَرُۚ قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۖ إِن كُنتُمۡ تَعۡقِلُونَ ١١٨ هَٰٓأَنتُمۡ أُوْلَآءِ تُحِبُّونَهُمۡ وَلَا يُحِبُّونَكُمۡ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱلۡكِتَٰبِ كُلِّهِۦ وَإِذَا لَقُوكُمۡ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوۡاْ عَضُّواْ عَلَيۡكُمُ ٱلۡأَنَامِلَ مِنَ ٱلۡغَيۡظِۚ قُلۡ مُوتُواْ بِغَيۡظِكُمۡۗ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمُۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ ١١٩ إِن تَمۡسَسۡكُمۡ حَسَنَةٞ تَسُؤۡهُمۡ وَإِن تُصِبۡكُمۡ سَيِّئَةٞ يَفۡرَحُواْ بِهَاۖ وَإِن تَصۡبِرُواْ وَتَتَّقُواْ لَا يَضُرُّكُمۡ كَيۡدُهُمۡ شَيۡـًٔاۗ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا يَعۡمَلُونَ مُحِيطٞ ١٢٠ ﴾

[سورة آل عمران الآيات :١١٨-١٢٠]

"Ey îmân edenler! Sizin dışındakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar, size kötülük yapmaktan geri durmazlar, sıkıntı (ve zorluğa) düşmenizi isterler. Gerçekten onların kinleri ağızlarından çıkan sözlerinden belli olmaktadır. Kalplerinde size karşı besledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Düşünüp anlamanız için size âyetlerimizi açıkladık. Bu, (sizin onları sevmekte hatalı olduğunuzu gösterir ki) onları sevdiğiniz (ve onlara iyilikte bulunduğunuz)

halde, onlar sizi sevmezler (size düşmanlık ve kin beslerler). **Siz,** (Allah tarafından indirilen bütün) **kitaplara îmân edersiniz. Onlar sizinle karşılaştıklarında** (Kur'an'a) **îmân ettik, derler.** (O halde nasıl olur da siz onları seversiniz?) **Birbirleriyle baş başa kaldıklarında da,** (müslümanların birbirlerine olan dostluklarını, sözlerinde bir olmalarını İslâm'ın azîz, onların ise zelîl olduklarını görmelerinden dolayı) **size olan kinlerinden parmaklarının uçlarını ısırırlar.** (Ey Nebi! Onlara) **De ki: Kininizle** (kahrolup) **ölün. Şüphesiz Allah, kalplerde olanları hakkıyla bilir.** (Ey mü'minler! Onların size olan düşmanlıklarından birisi de) **size bir iyilik dokunsa, bu onları üzer ve kederlendirir, başınıza bir belâ gelirse, buna da sevinirler.Eğer sabreder ve Allah'tan gereğince korkarsanız, onların hileleri size hiçbir zarar vermez. Çünkü Allah onları yaptıklarıyla kuşatmıştır."**[1]

Bu âyet-i kerîmeler, kâfirlerin müslümanlara karşı içlerinde gizledikleri kin ve nefreti, müslümanların aleyhine çevirdikleri hîle ve ihânetleri, onlara her türlü yollarla zarar ve eziyet verebilmek için müslümanları seviyor göründüklerini, müslümanların güvenlerini kötüye kullanarak onlara zarar vermek ve bu yolla gâyelerine ulaşmak için planlar yaptıklarını açığa vurmaktadır.

İmam Ahmed -Allah ona rahmet etsin- Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre, Ebû Mûsâ el-Eş'arî şöyle demiştir:

((قُلْتُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إِنَّ لِي كَاتِباً نَصْرَانِياً، قَالَ: مَا لَكَ؟ قَاتَلَكَ اللهُ! أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللهِ تَعَالَى: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ ٱلۡيَهُودَ وَٱلنَّصَٰرَىٰٓ أَوۡلِيَآءَۘ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ ... ﴾ أَلاَ اتَّخَذْتَ حَنِيفًا؟ قَالَ: قُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ! لِي كِتَابَتُهُ، وَلَهُ دِينُهُ. قَالَ: لَا أُكَرِّمُهُمْ إِذْ أَهَانَهُمُ اللَّهُ، وَلا أُعِزُّهُمْ إِذْ أَذَلَّهُمُ اللَّهُ، وَلَا أُدْنِيهِمْ إِذْ أَقْصَاهُمُ اللَّهُ.)) [رواه أحمد]

"Ömer b. el-Hattab'a -Allah ondan râzı olsun-:

-Benim hıristiyan bir kâtibim var, dedim.

O da bana dedi ki:

---

[1] Âl-i İmrân Sûresi:118-120

-Yazıklar olsun sana. Allah senin cezanı versin. Allah Teâlâ'nın:

"Ey îmân edenler! (Mü'minlere karşı) Yahûdî ve Hıristiyanları, dostlar edinmeyin. Onlar birbirlerinin dostlarıdır."[1] buyurduğunu işitmedin mi?

Hanîf (Tevhîd ehlinden) olan birini kâtip edinemez miydin?

Ben de ona:

-Ey mü'minlerin emîri! Yazı işlerinde çalışması (kâtipliği) benim içindir, dîni de kendisine âittir, dedim.

Bunun üzerine o:

-Allah onları alçaltmışken, ben onları şereflendirip onlara saygı gösteremem. Allah onları zelîl kılmışken, ben onları yüceltemem. Allah onları uzaklaştırmış iken, ben onları (kendime) yaklaştıramam."[2]

İmam Ahmed ve Müslim'in rivâyet ettikleri hadiste, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hanımı Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir:

((خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قِبَلَ بَدْرٍ فَلَمَّا كَانَ بِحَرَّةِ الْوَبَرَةِ أَدْرَكَهُ رَجُلٌ قَدْ كَانَ يُذْكَرُ مِنْهُ جُرْأَةٌ وَنَجْدَةٌ فَفَرِحَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَأَوْهُ فَلَمَّا أَدْرَكَهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِئْتُ لأَتَّبِعَكَ وَأُصِيبَ مَعَكَ، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تُؤْمِنُ بِاللهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ: لا، قَالَ: فَارْجِعْ، فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ، قَالَتْ: ثُمَّ مَضَى حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالشَّجَرَةِ أَدْرَكَهُ الرَّجُلُ، فَقَالَ لَهُ: كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، قَالَ: فَارْجِعْ، فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ، قَالَ: ثُمَّ رَجَعَ فَأَدْرَكَهُ بِالْبَيْدَاءِ، فَقَالَ لَهُ كَمَا قَالَ أَوَّلَ مَرَّةٍ، تُؤْمِنُ بِاللهِ وَرَسُولِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَانْطَلِقْ.)) [رواه مسلم]

[1] Mâide Sûresi: 51
[2] İmam Ahmed rivâyet etmiştir.

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Bedr'e doğru yola çıktı. Harratu'l-Vebera denilen yere varınca, cesareti ve kahramanlığı ile ünlü bir adam arkadan gelip Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yetişti.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı adamı görünce sevindiler.

Adam Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

-Emrine girmek ve seninle birlikte savaşıp ganimet elde etmek için geldim, dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona;

-Allah'a ve elçisine îmân ediyor musun? diye sordu.

Adam:

- Hayır! dedi.

-Öyleyse geri dön! Çünkü ben bir müşrikten asla yardım istemem! buyurdu.

Âişe -Allah ondan râzı olsun- dedi:

-Adam gitti, ağacın yanına vardığımızda tekrar gelip yetişti. İlk teklifini tekrarladı.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de önceki söylediklerini tekrar etti:

-Öyleyse dön! Ben bir müşrikten asla yardım istemem! buyurdu.

Adam ayrıldı, sonra Beydâ denilen yerde bize tekrar yetişti. Üçüncü kez teklifini yeniledi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona tekrar:

- Allah'a ve elçisine îmân ediyor musun? diye sordu.

Adam:

- Evet! dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-O halde (haydi bizimle) yürü!"[1]

Müslümanların hallerini öğrenip onların sırlarını elde etmek ve hîle yaparak müslümanlara zarar vermeye imkân veren işlerde kâfirlere görev vermek ve onları makamlara getirmenin haram olduğunu yukarıdaki âyet ve hadislerden öğrenmiş bulunuyoruz.

Günümüzde evlerde işçi, şoför, hizmetçi, mürebbiye olarak müslümanların diyârına, özellikle Harameyn diyârına kâfirler getirilmiş, müslüman âilelerle iç içe yaşamalarına veya müslümanların diyârında onlara karışmalarına sebep olmuşlardır.

6. Kâfirlerin dînî merâsimlerini ve bayramlarını gösteren milâdî takvim gibi tarihleri kullanmaktır.

Milâdî takvim, İsâ -aleyhisselâm-'ın doğum yıldönümünü hatırlatan bir takvimdir. Bu takvimi, Hıristiyanlar kendi yanlarından uydurmuşlardır. Yoksa İsâ -aleyhisselâm-'ın dîninde böyle bir şey asla yoktur. Milâdî tarihi kullanmak, onların sembol ve bayramını ihyâ etmeye iştirak etmek demektir.

Sahâbe -Allah onlardan râzı olsun- bundan kaçınmak için bir tarih konulmasını istediklerinde, ikinci halife Ömer -Allah onlardan râzı olsun- kâfirlerin tarihini kullanmaktan vazgeçmiş ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hicretini tarih olarak koymuşlardır. Bu olay, kâfirlerin özelliklerinden olan bu ve buna benzer şeylerde onlara aykırı davranmanın farz olduğuna delâlet eder.

7. Kâfirlerin bayramlarına iştirak etmek veya bu bayramları düzenlemelerine yardım etmek veya onları bu münâsebetle tebrik etmek veyahut da düzenlenmesi için bu bayramlarda hazır bulunmaktır.

Allah Teâlâ'nın:

﴿ وَٱلَّذِينَ لَا يَشۡهَدُونَ ٱلزُّورَ وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغۡوِ مَرُّواْ كِرَامٗا ٧٢ ﴾

[سورة الفرقان الآية:٧٢]

[1] Müslim, hadis no: 3388

"(Rahmân'ın kulları) onlar ki, yalan yere şâhitlik etmezler. Boş ve kötü lakırdıya rastladıkları zaman, yüz çevirip vakarla geçerler."[1]

Sözü, tefsirciler tarafından:

"(Rahmân'ın kullarının hasletlerinden birisi de) kâfirlerin bayramlarında hazır bulunmazlar..."

Şeklinde tefsir edilmiştir.

8. Kâfirleri methetmek,uygarlık ve medeniyette onların yüceldiklerini belirtmek, bâtıl inanç ve bozuk dînlerine bakmaksızın, ahlâk ve mahâretlerini beğenmek:

Oysa Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ زَهۡرَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا لِنَفۡتِنَهُمۡ فِيهِۚ وَرِزۡقُ رَبِّكَ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰ ١٣١ ﴾ [سورة طه الآية: ١٣١]

"(Ey Nebi!) Onları sınamak için onlardan bir kısmını faydalandırıp eğlenmelerini sağladığımız dünya hayatının süsüne gözlerini dikme! Rabbinin rızık (ve sevabı, kendilerini faydalandırdığımız dünya hayatının süsünden) daha hayırlı ve daha devamlıdır." [2]□

Bu, müslümanları güç ve kuvvet sahibi kılacak vesilelerden endüstri alanındaki şeyleri, mübâh olan iktisâdî altyapıyı ve askerî sistemleri öğrenmeyecekleri anlamına gelmez. Aksine bu, dînimizin emrettiği bir şeydir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن قُوَّةٖ ... ﴾ [سورة الأنفال من الآية :٦٠]

"(Ey müslümanlar!) Onlara (düşmanlarınıza karşı koyabilmek için) gücünüzün yettiği kadar kuvvet hazırlayın."□□

---

[1] Furkan Sûresi: 72

[2] Tâhâ Sûresi: 131

[3] Enfâl Sûresi:60

Bu faydalı şeyler ve kâinatta gizli bulunan şeylerin hepsi, gerçekte müslümanlar için yaratılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِيٓ أَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ مِنَ ٱلرِّزْقِۚ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْأٓيَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٣٢ ﴾

[سورة الأعراف من الآية :٣٢]

"(Ey Nebi! Onlara) **de ki: Allah'ın** (güzel bir giysi olarak) **yarattığı süsü ve helâl rızıkları** (size) **kim haram kıldı.** (Ey Nebi! Onlara) **de ki:** (Elbise, yemek ve içmek gibi Allah'ın helâl olarak) **yarattığı** (şeyler), **dünya hayatında, özellikle de kıyâmet günü îmân edenler içindir.**"[1]

Başka bir âyet-i kerîme'de şöyle buyurmuştur:

﴿ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُۚ ... ﴾

[سورة الجاثية من الآية :١٣]

"**Göklerde ve yerde olanların hepsini** (hayvan, bitki ve diğer faydalı şeyleri) **sizin emrinize O** (Allah) **hazır kıldı.**"[2]

﴿ هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ لَكُم مَّا فِي ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا ... ﴾[سورة البقرة من الآية :٢٩]

"**Yeryüzünde** (faydalandığınız ne kadar nimet varsa) **hepsini sizin için yaratan O'dur.**"[3]

Bu imkânları ve potansiyel güçleri değerlendirmekte müslümanların herkesten önce davranması ve bunlara sahip olmak için kâfirlerin kendilerine

---

[1] A'raf Sûresi:32
[2] Câsiye Sûresi:13
[3] Bakara Sûresi: 29

lütufta bulunmalarını beklememeleri gerekir. Aksine müslümanların fabrikalara ve teknolojiye sahip olmaları gerekir.

9. Kız ve erkek çocuklarına kâfir isimleri vermektir.

Öyle ki bazı müslümanlar, yaşadıkları toplumlarında babaları, anaları, dedeleri ve ninelerinin isimleriyle bilinen isimleri bırakıp erkek ve kız evlâtlarına yabancı isimler vermektedirler.[1]

Oysa Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أَحَبُّ الْأَسْمَاءِ إِلَى اللهِ تَعَالَى عَبْدُ اللهِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ.))

[رواه الترمذي وأبو داود وابن ماجه]

"Allah Teâlâ'ya en sevimli gelen isimler; Abdullah ve Abdurrahman'dır."[2]

İsimleri değiştirmek, yeni bir neslin garip isimler taşımalarına sebep olabilir. Bu ise şimdiki nesil ile önceki nesiller arasında bir kopukluğa ve kendilerine ait isimleri kullanan âileler arasında birbirlerini tanıma imkânını ortadan kaldırmaya sebep olabilir.

10. Kâfirler için Allah'tan istiğfarda bulunmak ve onlara rahmet okumaktır.

Oysa Allah Teâlâ, kâfirler için istiğfarda bulunmayı ve onlara rahmet okumayı mü'minlere haram kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ ١١٣ ﴾ [سورة التوبة الآية: ١١٣]

---

[1] Lara, Melisa, Rosa, Suzan, Linda, Manolya ve Yara gibi isimler bunlardan bazılarıdır. (Çeviren)

[2] Tirmizî, Ebû dâvûd ve İbn-i Mâce

"(Şirk üzere ölüp) cehennem ehli oldukları onlara apaçık belli olduktan sonra akrabaları bile olsalar, müşrikler için (Allah'tan) af dilemek,ne Nebi'ye, ne de îmân edenlere yaraşır (uygun düşer)."[1]

Çünkü bu davranış, onları sevmeyi ve tâbi oldukları dînin doğru olduğunu içerir.

11. Devlet kademesinde, savaşta veya buna benzer yerlerde kâfirlerden yardım istemenin hükmü:

a) Devlet görevlerinde kâfirlerden yardım istemenin hükmü hakkında Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ بِطَانَةً مِّن دُونِكُمۡ لَا يَأۡلُونَكُمۡ خَبَالًا وَدُّواْ مَا عَنِتُّمۡ قَدۡ بَدَتِ ٱلۡبَغۡضَآءُ مِنۡ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَمَا تُخۡفِي صُدُورُهُمۡ أَكۡبَرُۚ قَدۡ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلۡأٓيَٰتِۖ إِن كُنتُمۡ تَعۡقِلُونَ ١١٨ ﴾ [سورة آل عمران الآية: ١١٨]

"Ey îmân edenler! Sizin dışındakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar, size kötülük yapmaktan geri durmazlar, sıkıntı (ve zorluğa) düşmenizi isterler. Gerçekten onların kinleri ağızlarından çıkan sözlerinden belli olmaktadır. Kalplerinde size karşı besledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Düşünüp anlamanız için size âyetlerimizi açıkladık."□□

Müfessir Beğavî -Allah ona rahmet etsin- âyet-i kerîmede geçen:

﴿ ... لَا تَتَّخِذُواْ بِطَانَةً مِّن دُونِكُمۡ ... ١١٨ ﴾

"Sizin dîninizden olmayanları dostlar ve yakın arkadaşlar edinmeyin. Zirâ kişinin dostu, ona en yakın olanıdır."□

Şeklinde tefsir etmiştir.

Allah Teâlâ, kâfirleri dostlar edinmeyi haram kılışının gerekçesini sonra şöyle açıklamıştır:

---

[1] Tevbe Sûresi: 113
[2] Âl-i İmrân Sûresi:118

﴿... لَا يَأۡلُونَكُمۡ خَبَالٗا ...﴾

"Onlar, size zarar veren işten geri durmazlar."□

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- şöyle der:

"Zimmet ehli Yahûdîler, Hıristiyanlar ve münâfıklar, müslümanların hal ve sırlarıyla ilgili şeylerde kendi dînlerindeki insanları haberdâr ettiklerini tecrübe sahibi herkes bilir.

Şu meşhûr beyit, buna en güzel delildir :

"Her düşmanlık, (düşmanlıktan sonra) **sevgiye dönüşebilir. Fakat sana dînde düşman olanın düşmanlığı, sevgiye dönüşemez."**

Bu nedenle onlar, devlet kademelerinde müslümanlara görev vermeyi engellemişlerdir. Hatta müslümanların, işlerinde müslümanları çalıştırmakla yetinmeleri kendileri için dînî ve dünyevî açıdan daha faydalıdır. Zirâ az da olsa helâl yoldan kazanılan kazancı, Allah Teâlâ bereketlendirir. Fakat haram yoldan kazanılan kazancın, çok da olsa Allah Teâlâ onun bereketini götürür."□

Yukarıda geçen âyet-i kerime ile İbn-i Teymiyye'nin görüşü doğrultusunda şu hükümler ortaya çıkmaktadır:

1. Allah Teâlâ'nın:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ بِطَانَةٗ مِّن دُونِكُمۡ لَا يَأۡلُونَكُمۡ خَبَالٗا وَدُّواْ مَا عَنِتُّمۡ قَدۡ بَدَتِ ٱلۡبَغۡضَآءُ مِنۡ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَمَا تُخۡفِي صُدُورُهُمۡ أَكۡبَرُۚ ...﴾

[سورة آل عمران من الآيـة: ١١٨]

"Ey îmân edenler! Sizin dışındakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar, size kötülük yapmaktan geri durmazlar, sıkıntı (ve zorluğa) **düşmenizi isterler. Gerçekten onların kinleri ağızlarından çıkan sözlerinden belli olmaktadır.**

[1] İbn-i Teymiyye Külliyâtı "Mecmû'ul-Fetâvâ", cilt:28, sayfa: 646'dan özet olarak.

Kalplerinde size karşı besledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Düşünüp anlamanız için size âyetlerimizi açıkladık."[1]

Emri gereği, müslümanların üzerinde güç ve yetki sahibi kılan yerlere bakan ve danışmanlar edinmek sûretiyle müslümanların sırlarını elde edecekleri yetkili makamlara kâfirleri getirmek veya İslâm devletinde onlara görev vermek câiz değildir.

2. Müslümanlardan bu görevi yerine getirecek kimsenin olmaması şartıyla, yol göstermek ve buna benzer bina ve yollar yapmak gibi, İslâm devleti için tehlike oluşturmayan bazı tâli işlerde ücret karşılığında kâfirleri çalıştırmak câizdir. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ve Ebû Bekir -Allah ondan râzı olsun- Medine'ye hicret ederken yol göstermesi için müşrik olduğu halde Deyloğullarından birisini kendilerine ücretli olarak tutmuşlardı.

b) Savaşta kâfirlerden yardım istemenin hükmüne gelince, bu konuda âlimler arasında görüş ayrılığı vardır. Doğru olan, cihatta kendisinden yardım istenen kimse emîn birisi ise, ihtiyaç ve zarûret halinde bu konunun câiz oluşudur.

Nitekim İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- Hudeybiye barış antlaşması-nın faydaları hakkında şöyle der:

"Bu antlaşmanın faydalarından birisi de, ihtiyaç halinde cihat sırasında kendisinden emîn olunan müşrik kimseden yardım istemenin câiz oluşudur. Hikmetine gelince, bu kimse düşmana karışarak onların haberlerini almaya daha yakın olduğundan dolayı bu durum müslümanların yararınadır.

Zarûret halinde kâfirlerden yardım istemek de câizdir. Nitekim Zührî -Allah ona rahmet etsin-, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hicretin 7. yılında Hayber savaşında bazı Yahûdilerden yardım istediğini rivâyet etmiştir.

Yine Ebû Cehil'in oğlu Safvân müşrik olduğu halde Huneyn savaşına iştirak etmişti.

---

[1] Âl-i İmrân Sûresi:118

Zarûret hali,örneğin -savaşta müslümanlar söz sahibi olması şartıyla- kâfirlerin sayı olarak fazla olması ve korkulacak durumda olmasıdır. Fakat ihtiyaç olmaması halinde, kâfirlerden yardım istemek câiz değildir. Çünkü kâfirin hîlesinden emîn olunamaz. Onun içinde gizlediği niyeti kötüdür."

İkincisi: Mü'minleri sevmenin ve onlara dostluk beslemenin belirtileri

1. Kâfirlerin diyârını terk edip müslümanların diyârına hicret etmektir.

Hicret; dînini kaybetmemek için kâfirlerin diyârından müslümanların diyârına intikal etmek, göç etmek demektir.

Bu anlam ve bu gâye için hicret etmek farzdır ve bu hüküm, güneşin batıdan doğacağı kıyâmet gününe kadar kalıcıdır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- müşriklerin arasında oturan her müslümandan berî olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle müslümanın, kâfirlerin diyârında oturması haramdır. Fakat hicret etmeye gücü yetmeyen veya insanları Allah'ın yoluna dâvet etmek ve İslâmı yaymak gibi dîni bir menfaat için orada oturan kimse bunun dışındadır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ قَالُوا۟ فِيمَ كُنتُمْ ۖ قَالُوا۟ كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ
فِى ٱلْأَرْضِ ۚ قَالُوٓا۟ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةً فَتُهَاجِرُوا۟ فِيهَا ۚ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَآءَتْ
مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا ٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلرِّجَالِ وَٱلنِّسَآءِ وَٱلْوِلْدَٰنِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا
يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ ﴾

[سورة النساء الآيـات :٩٧-٩٩]

"(Kâfirlerin diyârında kalarak hicreti terk edip) **nefislerine zulmedenlere melekler,canlarını alırken** (onları azarlayarak şöyle) **derler:**'(Dîniniz konusunda) **ne işle meşgûldünüz? Onlar: 'Biz, yeryüzünde** (zulûm ve kahrı kendimizden savuşturmaktan) **âciz kimselerdik, derler. Melekler** (onlara): **Allah'ın arzı, geniş değil miydi?** (Dîniniz konusunda emîn olabilmeniz için bulunduğunuz yerden başka bir yere) **hicret etseydiniz ya! derler.İşte bunların barınağı, cehennemdir.**

Orası ne kötü bir dönüş yeridir. (Kendilerinden zulûm ve kahrı savuşturmaya) gücü yetmeyen erkek,kadın ve çocuklardan âciz kimseler ve (içerisinde bulundukları zor durumdan kurtulmaya) hiçbir yol bulamayanlar (bu kötü dönüş yerinden) müstesnâdır.Umulur ki Allah, (hallerini bildiğinden dolayı) bunları affeder.Allah, çok affedici, çok bağışlayıcıdır."[1]

2. Müslümanların dîn ve dünyayla ilgili ihtiyaç duydukları şeylerde onlara can, mal ve dille destek olmak ve onlara yardım etmektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتُ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ ... ﴾ [سورة التوبة من الآية :٧١]

"Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, birbirlerinin yardımcılarıdır (dostlarıdırlar)."[2]

Başka bir âyet-i kerîme'de şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ ... ﴾ [سورة الأنفال من الآية :٧٢]

"Eğer dînleri hususunda (kâfirler,kendilerine zulmeder ve) sizden yardım isterlerse, sizinle aralarında antlaşma bulunan bir topluluk aleyhine olmaksızın (o müslümanlara) yardım etmek üzerinize borçtur."[3]

3. Müslümanların keder ve acılarına üzülüp acı duymak, sevinç ve mutluluklarına sevinip mutlu olmaktır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ كَالْجَسَدِ الْوَاحِدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحُمَّى وَالسَّهَرِ.)) [رواه مسلم]

[1] Nisâ Sûresi: 97-99
[2] Tevbe Sûresi:71
[3] Enfâl Sûresi:72

"Mü'minlerin birbirlerini sevmekte, birbirlerini(n haklarına riâyet etmeyi) yüceltmekte ve birbirlerine şefkat ve merhamet duymaktaki misâli, bir vücûda benzer. O vücûttan bir organ hastalanınca vücûdun diğer azaları, bu rahatsızlığa ateşli hastalık ve uykusuzlukla (ortak olmaya) çağırır."[1]

Başka bir hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

((اَلْمُــؤْمِنُ لِلْمُــؤْمِنِ كَالْبُنْيَــانِ يَشُــدُّ بَعْضُــهُ بَعْضًــا وَشَــبَّكَ بَــيْنَ أَصــاَبِعِهِ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ.)) [متفق عليه]

"Mü'minin mü'mine bağlılığı, birbirlerini perçinleyen binânın tuğlaları gibidirler."

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- parmaklarını birbirlerine geçirdi."[2]

4. Müslümanlara nasihat etmek, onların iyiliğini istemek ve onları aldatmamaktır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتىَّ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ.)) [رواه البخاري]

"Hiçbiriniz, kendisi için sevdiğini başkası için sevmedikçe (tam anlamıyla) îmân etmiş olmazsınız."[3]

Başka bir hadis-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

((اَلْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لاَ يَحْقِرُهُ وَلاَ يَخْذُلُهُ وَلاَ يُسْلِمُهُ، بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ، دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ.)) [متفق عليه]

"Müslüman, müslümanın (dînde) kardeşidir.Onu hakîr görmez,ona yardım etmemezlik etmez, onu tehlikeye atmaz. Bir kimsenin müslüman kardeşini hakîr

---

[1] Müslim
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Buhârî

görmesi, kendisine kötülük olarak yeter. Müslümanın, müslümana her şeyi haramdır: Kanını akıtmak, malını gaspetmek ve ırzına tecâvüz etmek."[1]

Başka bir hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuştur:

((لاَ تَبَاغَضُوا وَلاَ تَحَاسَدُوا وَلاَ تَدَابَرُوا وَلاَ تَنَاجَشُوا وَلاَ يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا،)) [متفق عليه]

"Birbirinize buğzetmeyin. Birbirinize haset etmeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin.Almayacağınız malın fiyatını yükseltmeyin. Birbirinizin alışverişi üzerine alıp satmayın. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun."[2]

5. Müslümanlara saygı duymak, onlara ihtiram göstermek ve onların ayıplarını araştırmamaktır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسۡخَرۡ قَوۡمٞ مِّن قَوۡمٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ وَلَا
نِسَآءٞ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهُنَّۖ وَلَا تَلۡمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَلَا تَنَابَزُواْ
بِٱلۡأَلۡقَٰبِۖ بِئۡسَ ٱلِٱسۡمُ ٱلۡفُسُوقُ بَعۡدَ ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن لَّمۡ يَتُبۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ١١
يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱجۡتَنِبُواْ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعۡضَ ٱلظَّنِّ إِثۡمٞۖ وَلَا تَجَسَّسُواْ وَلَا
يَغۡتَب بَّعۡضُكُم بَعۡضًاۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمۡ أَن يَأۡكُلَ لَحۡمَ أَخِيهِ مَيۡتٗا فَكَرِهۡتُمُوهُۚ وَٱتَّقُواْ
ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٞ رَّحِيمٞ ١٢ ﴾ [سورة الحجرات الآيتان :١١-١٢]

"Ey îmân edenler! Bir topluluk, başka bir toplulukla alay etmesin. Olur ki alay edilen topluluk, alay eden topluluktan daha hayırlıdır.Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler. Olur ki alay edilen kadınlar, alay eden kadınlardan daha hayırlıdırlar.Birbirinizi ayıplamayın,birbirinizi kötü lakapla çağırmayın.Îmân ettikten sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir.Kim de (birbirleriyle alay etmekten,

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Buhârî ve Müslim

birbirlerini ayıplamaya ve birbirlerini kötü lakaplarla çağırmaktan) **tevbe etmezse, işte onlar** (bu yasakları işleyerek) **nefislerine zulmedenlerdir. Ey îmân edenler! Kötü zannın çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını araştırmayın.Birbirinizi çekiştirmeyin** (gıybet etmeyin). **Sizden biriniz, hiç ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Tabi bundan tiksinirsiniz. O halde** (emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da sakınmak sûretiyle) **Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah,** (mü'min kullarının) **tevbesini çokça kabul edendir,** (onlara) **merhametli olandır."**[1]

6. Zorluk ve kolaylık, darlık ve bolluk hallerinde müslümanlarla birlikte olmaktır.

Kolaylık ve bolluk zamanlarında mü'minlerle beraber olan, fakat zorluk zamanında onları yüzüstü bırakıp terk eden münâfıkların tersine,zorluk ve kolaylık,darlık ve bolluk zamanlarında müslümanlarla birlikte olmak gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِن كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ ٱللَّهِ قَالُوٓاْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ وَإِن كَانَ لِلْكَٰفِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوٓاْ أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُم مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۚ فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ ﴾

[سورة النساء الآية: ١٤١]

"(Ey mü'minler!) **Sizi gözetleyip duran** (münâfık)**lar, Allah size bir zafer lutfederse, 'Sizinle beraber değil miydik'** (sizi desteklemiyor muyduk) **derler. Kâfirlerin zaferden yana bir nasipleri olursa, 'Biz sizi destekleyerek üstün olmanızı sağlamadık mı? Mü'minlerden** (gelecek zararı) **önlemedik mi? derler. Artık Allah, kıyâmet günü sizinle onlar arasında hükmünü verecektir.Allah, mü'minlerin üzerine gâlip gelecek bir yolu asla kâfirlere vermeyecektir."**[2]

[1] Hucurât Sûresi: 11-12
[2] Nisâ Sûresi: 141

7. Müslümanları ziyâret etmek, onlarla buluşmaktan ve bir araya gelmekten hoşlanmaktır.

Kudsî bir hadîste, Allah Teâlâ buyuruyor ki:

((وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ.)) [رواه مالك وأحمد]

"Benim için birbirlerini ziyâret edenlere muhabbetim (onları sevmem) vâcip olmuştur."[1]

Başka bir hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَنَّ رَجُلاً زَارَ أَخًا لَهُ فِي اللهِ فَأَرْصَدَ اللهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكًا، فَسَأَلَهُ أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أَزُورُ أَخًا فِي اللهِ، قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهاَ عَلَيْهِ، قَالَ: لاَ، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللهِ، قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَماَ أَحْبَبْتَهُ فِيهِ .)) [رواه مسلم]

"(Sizden önceki topluluklardan birinde) bir adam, Allah için sevdiği bir kardeşini ziyârete gitti. Allah Teâlâ gözetlemesi için onun yoluna bir melek gönderdi.

Melek ona:

-Nereye gidiyorsun, diye sordu.

O:

-(Şu kasabada) Allah için sevdiğim bir kardeşimi ziyârete gidiyorum, dedi.

Melek ona:

-Bu ziyâretten dolayı ondan elde edeceğin dünyevî bir menfaatin var mı?' diye sordu.

---

[1] Malik ve Ahmed rivâyet etmişlerdir.

O:

-Hayır, Allah rızâsını kazanmak için onu sevmekten başka bir niyetim yok' dedi.

Melek ona:

-Ben, sana gönderilen Allah'ın elçisiyim. (Bilmelisin ki) sen onu sevdiğin için, Allah da seni sevmiştir.[1]"[2]

8. Müslümanların haklarına ihtiram göstermektir.

Müslüman, müslümanın alışverişinin üzerine alışveriş yapmaz, pazarlığının üzerine pazarlık yapmaz, nişanlandığı kadın ile nişanlanmaz, Allah'ın kardeşine helâl kıldığı bir şeyi elde ettikten sonra onu elde etmeye çalışmaz.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أَلاَ لاَ يَبِعِ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلاَ يَخْطِبْ عَلَى خِطْبَتِهِ.)) [متفق عليه]

وَ فِي رِوَايَةٍ: ((وَلاَ يَسُمْ عَلَى سَوْمِهِ.)) [رواه مسلم]

"Dikkat edin.Bir kimse, kardeşinin alışverişinin üzerine alışveriş yapmasın. Nişanlandığı (kadının üzerine) nişan yapmasın." [3]

Başka bir rivâyette:

"Kardeşinin pazarlık yaptığı şeyin üzerine pazarlık yapmasın."□

9. Zayıf ve güçsüz müslümanlara yumuşak davranmak ve onlara iyi muâmelede bulunmaktır.

((لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوَقِّرْ كَبِيرَنَا وَيَرْحَمْ صَغِيرَنَا.)) [رواه الترمذي]

---

[1] Allah Teâlâ'nın kulunu sevmesi; ona merhamet etmesi, ondan râzı olması ve onun hakkında hayır dilemesidir. (Çeviren)

[2] Müslim

[3] Müslim

"Büyüğüne saygı duymayan ve küçüğüne acımayan, bizden değildir."[1]

Başka bir hadis-i şerifte şöyle buyurmuştur:

((هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ إِلَّا بِضُعَفَائِكُمْ.)) [رواه البخاري]

"Zayıf ve güçsüz[2] olanlarınız olmasa, Allah size yardım eder ve rızık verir mi?"[3]

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱصۡبِرۡ نَفۡسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ رَبَّهُم بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥۖ وَلَا
تَعۡدُ عَيۡنَاكَ عَنۡهُمۡ تُرِيدُ زِينَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ وَلَا تُطِعۡ مَنۡ أَغۡفَلۡنَا قَلۡبَهُۥ عَن ذِكۡرِنَا
وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ وَكَانَ أَمۡرُهُۥ فُرُطٗا ٢٨ ﴾ [سورة الكهف من الآية :٢٨]

"(Ey Nebi!) Sabah-akşam O'nun rızâsını dileyerek Rablerine duâ edenlerle beraber sabret. Dünya hayatının süsünü dileyerek gözlerini onlardan ayırma."[4]

10. Müslümanlara duâ etmek ve onlar için istiğfarda bulunmaktır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۗ وَٱللَّهُ
يَعۡلَمُ مُتَقَلَّبَكُمۡ وَمَثۡوَىٰكُمۡ ١٩ ﴾ [سورة محمد من الآية :١٩]

---

[1] Tirmizi

[2] Nesâî'nin rivâyetinde Rasûlullah -sallâllahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ, zayıf ve güçsüz olanların duâları, namazları ve ihlasları sebebiyle bu ümmete yardım etmiştir." (Çeviren)

[3] Buhârî

[4] Kehf Sûresi: 28

"(Ey Nebi!) **Hem kendin, hem de mü'min erkek ve mü'min kadınların günahlarının bağışlanmasını dile.**"□□

Başka bir âyet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا
بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ١٠ ﴾

[سورة الحشر الآية :١٠]

"**Onlardan** (Ensâr ve Muhâcirlerden) **sonra gelen** (mü'min)**ler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde onlara karşı kin** (ve haset) **bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz sen,** (kullarına) **çok şefkâtli ve** (onlara) **çok merhametlisin.**"□□

Allah Teâlâ'nın:

﴿ لَّا يَنۡهَىٰكُمُ ٱللَّهُ عَنِ ٱلَّذِينَ لَمۡ يُقَٰتِلُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ وَلَمۡ يُخۡرِجُوكُم مِّن دِيَٰرِكُمۡ
أَن تَبَرُّوهُمۡ وَتُقۡسِطُوٓاْ إِلَيۡهِمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ ٨ ﴾ [سورة الممتحنة الآية :٨]

"(Ey mü'minler!) **Allah, sizinle dîn sebebiyle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara** (kâfirlere) **iyilik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı yasaklamaz. Şüphesiz Allah,** (söz ve fiillerinde) **adâletli davrananları sever.**"□

Emrine gelince bunun anlamı; müslümanlara eziyet vermeyen, onlarla savaşmayan ve müslümanları yurtlarından çıkarmayan kâfirlere, müslümanlar, dünya ile ilgili konularda iyilik ve adâletle karşılık verirler. Fakat kalpleriyle onlara sevgi beslemezler demektir. Çünkü Allah Teâlâ bu âyet-i kerimede:

﴿...أَن تَبَرُّوهُمۡ وَتُقۡسِطُوٓاْ إِلَيۡهِمۡۚ ...﴾

---

[1] Muhammed Sûresi: 19
[2] Haşr Sûresi:10
[3] Mümtehine Sûresi: 8

"... **Onlara** (kâfirlere) **iyilik yapmanızı ve onlara âdil davranmanızı** (yasaklamaz)..."[1]

Buyurmuştur. **"Onlara sevgi ve dostluk beslemenizi** (yasaklamaz)**"** diye buyurmamıştır.

Bunun benzeri, Allah Teâlâ'nın kâfir olan anne ve baba hakkındaki şu emridir:

﴿ وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشۡرِكَ بِي مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٞ فَلَا تُطِعۡهُمَاۖ وَصَاحِبۡهُمَا فِي ٱلدُّنۡيَا مَعۡرُوفٗاۖ وَٱتَّبِعۡ سَبِيلَ مَنۡ أَنَابَ إِلَيَّۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرۡجِعُكُمۡ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ ١٥ ﴾ [سورة لقمان الآية :١٥]

"(Ey mü'min evlât!) **Eğer onlar** (anne ve baban), **seni, hakkında bilgin olmayan bir konuda bana ortak koşman** (veya bana isyân etmen) **için zorlarlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin ve bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz banadır. O zaman** (dünyada) **yapmakta olduklarınızı size haber veririm.**"[2]

Nitekim Esmâ'nın kâfir olan annesi gelip Esmâ'dan kendisine sılâ-i rahimde bulunmasını istediğinde, Esmâ bu konuda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den izin istedi. Bunun üzerine Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem- ona:

"Annene sılâ-i rahimde bulun" diye emretmiştir.

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ لَّا تَجِدُ قَوۡمٗا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ يُوَآدُّونَ مَنۡ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوۡ كَانُوٓاْ ءَابَآءَهُمۡ أَوۡ أَبۡنَآءَهُمۡ أَوۡ إِخۡوَٰنَهُمۡ أَوۡ عَشِيرَتَهُمۡۚ ... ﴾ [سورة المجادلة من الآية :٢٢]

[1] Mümtehine Sûresi: 8
[2] Lokman Sûresi: 15

"(Ey Nebi!) **Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir topluluğun babaları, evlatları, kardeşleri veya akrabaları da olsa, Allah'a ve elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin."**[1]

Kâfir olan kimseye sılâ-ı rahimde bulunmak ve dünya ile ilgili konuda onu mükafatlandırmakla, ona sevgi ve muhabbet beslemek, çok farklı şeylerdir. Çünkü sılâ-i rahim ve güzellikle davranmakta, kâfir kimseye İslâm'ı sevdirmek vardır. Sılâ-i rahim ve güzel muamelede bulunmak, İslâm'da dâvetin yollarındandır. Fakat sevgi ve dostluk beslemek ise, bunun tam tersidir. Çünkü kâfire sevgi ve dostluk beslemek, onun o halini onayladığını ve ondan râzı olduğunu gösterir. Bu durum, onun İslâm'a dâvet edilmemesine neden olur. Aynı şekilde kâfirlere dostluk beslemenin haram oluşu, onlarla mübah olan alışverişin, onlardan mal ve faydalı ürünleri ithal etmenin, tecrübelerinden ve icât ettikleri şeylerden yararlanmanın haram olduğu anlamına gelmez.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kâfir olduğu halde Abdullah b. Uraykit'i Medine'ye hicret ederken yol göstermesi için ücretli olarak tutmuştu. Yine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bazı Yahûdilerden ödünç almıştı.

Günümüzde müslümanlar kâfirlerden hâlâ mal ve ürünler ithal etmektedirler.Bu, onlardan ücret karşılığında bir şey satın almak kabilindendir.Yoksa onların bize lütûf ve ihsanı kabilinden değildir.

Üstelik onlardan ücret karşılığında bir şey satın almamız, onlara sevgi ve dostluk beslememize neden olmaz.Çünkü Allah Teâlâ bize, mü'minlere sevgi ve dostluk beslemeyi, kâfirlere de buğzetmeyi ve onlara düşmanlık etmeyi farz kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَهَاجَرُواْ وَجَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ أُوْلَٰٓئِكَ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖۚ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ مَا لَكُم مِّن وَلَٰيَتِهِم

[1] Mücâdele Sûresi:22

مِّن شَيۡءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْۚ وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ فِي ٱلدِّينِ فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ ٧٢ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍۚ إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ ٧٣ ﴾ [سورة الأنفال الآيتان :٧٢-٧٣]

"Îmân edip de (İslâm diyârına) hicret eden, malları ve canları ile Allah yolunda cihad eden ve (muhacirleri yurtlarında) barındırıp (onlara mallarıyla) yardım edenler var ya, işte onlar birbirlerinin yardımcılarıdır. Îmân edip de (küfür diyârından) hicret etmeyenlere gelince, onlar hicret edinceye kadar onları korumak ve onlara yardım etmekle sorumlu değilsiniz. Eğer onlar, (kâfirler tarafından zulûm görür de) din konusunda sizden yardım isterlerse, sizinle aralarında anlaşma bulunan bir kavim aleyhine olmaksızın (onlara) yardım etmek sizin üzerinize borçtur.Allah yaptıklarınızı hakkıyla görmektedir. İnkâr edenler birbirlerinin yardımcılarıdırlar.(Ey mü'minler!)Eğer birbirlerinize yardımcı olmaz (ve kâfirlere engel olmaz)sanız, yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesat olur."[1]

Hâfız İbn-i Kesîr -Allah ona rahmet etsin-, âyet-i kerimenin şu kısmını şöyle tefsîr etmiştir:

﴿ ... إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ ٧٣ ﴾

"Yani kâfirlerden uzaklaşmaz ve mü'minleri dostlar edinmezseniz, iş karmaşık olur ve mü'minlerle kâfirler birbirine karışarak insanlar içerisinde bir fitne vukû bulur. Bu nedenle insanlar arasında yaygın ve büyük bir fesat olur."

Derim ki:

Maalesef günümüzde bu vukû bulmuştur.

Bu durumu Allah'a havâle ederiz.

---

[1] Enfâl Sûresi: 72-73

✪ ✪ ✪ ✪ ✪

Üçüncüsü: Velâ ve Berâ konusunda insanlar

İnsanlar, Velâ ve Berâ konusunda üç kısımdırlar:

1. Düşmanlık etmeksizin samimi olarak sevilmesi gereken kimseler:

Bu kimseler; nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerden olan samimi müslümanlardır. Onların başında da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- gelir. Çünkü O'nu insanın kendi nefsinden, evlâdından, babasından ve bütün insanlardan daha çok sevmesi gerekir.

Sonra mü'minlerin anneleri olan Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hanımlarını, pak ehli beytini ve ashâbı kirâmı, özellikle de Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in râşid halifelerini, cennetle müjdelenen on sahâbiyi, Muhâcirleri,Ensârı, Rıdvân bey'atına iştirak edenleri ve diğer sahâbeyi sevmesi gerekir.

Bunlardan sonra tâbiînleri ve en fazîletli dönemlerde yaşayanları, bu ümmetin ilk müslümanlarıyla dört imamlar gibi bu ümmetin imamlarını sevmesi gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ١٠ ﴾

[سورة الحشر الآية :١٠]

"Onlardan (Ensâr ve Muhâcirlerden) **sonra gelen** (mü'min)**ler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce îmân eden kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde onlara karşı kin** (ve haset) **bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz sen,** (kullarına) **çok şefkâtli ve** (onlara) **çok merhametlisin."**[1]

Kalbinde îmân olan bir kimse,sahâbe ve bu ümmetin ilk müslümanları-na buğzetmez.Onlara ancak kalplerinde eğrilik olanlar, münâfıklar, Râfîzîler[2] ve Hâricîler[3] gibi İslâm düşmanları buğzederler. Bunların şerrinden Allah Teâlâ'ya sığınırız.

---

[1] Haşr Sûresi:10

[2] **Râfizîler:** Râfiza mezhebine mensup kimselerdir.Bunlar Şiânın aşırıları olup, Ebû Bekir ve Ömer'in halifeliğini kabul ettiği için Zeyd b. Ali el-Hüseyin'i terk etmişler ve daha önce dedesinden yardımı esirgedikleri gibi, Kûfe'de yardımı ondan da esirgemişlerdir.Böylece onlara Râfiza denilmiş-tir.Bunlar Zeydiyye, İmâmiyye ve Keysâniyye olmak üzere üç gruba ayrılmışlardır.Bu üç grup da ayrıca kendi arasında birçok gruba ayrılmıştır. Râfiza kelimesi, bazı âlimler tarafından Şiâ anlamında kullanılmıştır.Akâid meselesinde Şiânın pek azı ehli sünnete olmak üzere, bir kısmı Müşebbihe'ye, bir kısmı da Mu'tezile'ye uyar. (Çeviren)

[3] **Hâricîler (Hârûriye):** Ali'nin -Allah ondan râzı olsun- kendisi ile Muâviye -Allah ondan râzı olsun- arasındaki hakem olayını kabul etmesi üzerine karşı çıkan ve Ali'den ayrılıp Harûra denilen Kûfe'ye iki millik mesafedeki bir köyde toplanıp biraraya gelmişlerdir. Bu köye nisbetle Harûrîler olarak bilinirler.Bunlara göre kalbiyle tasdik edip,dili ile ikrar eden ve bütün farzları yerine getirmekle birlikte bütün günahlardan kaçınan kimseler dışında hiç kimse îmân ismine lâyık değildir.Yine bunlar, büyük günah işleyen kimseye kâfir derler, kanını ve malını helâl kabul ederler. Bundan dolayı Ali, Muâviye ve onlarla beraber olanlara kâfir demişlerdir. (Çeviren)

İkincisi: Allah için sevilmeyip dostluk beslenmeyen, buğz edilerek düşmanlık edilmesi gereken kimseler:

Bu kimseler kâfirler, müşrikler, münâfıklar, dînden dönenler ve her türlü inkârcılardır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿لَّا تَجِدُ قَوۡمٗا يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ يُوَآدُّونَ مَنۡ حَآدَّ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَوۡ كَانُوٓاْ ءَابَآءَهُمۡ أَوۡ أَبۡنَآءَهُمۡ أَوۡ إِخۡوَٰنَهُمۡ أَوۡ عَشِيرَتَهُمۡۚ ...﴾ [سورة المجادلة من الآية :٢٢]

"(Ey Nebi!) Allah'a ve âhiret gününe îmân eden bir topluluğun babaları, evlatları, kardeşleri veya akrabaları da olsa, Allah'a ve elçisine düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin."[1]

İsrâiloğullarını kötülemiş ve şöyle buyurmuştur:

﴿تَرَىٰ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ يَتَوَلَّوۡنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ لَبِئۡسَ مَا قَدَّمَتۡ لَهُمۡ أَنفُسُهُمۡ أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ وَفِي ٱلۡعَذَابِ هُمۡ خَٰلِدُونَ ٨٠ وَلَوۡ كَانُواْ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلنَّبِيِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مَا ٱتَّخَذُوهُمۡ أَوۡلِيَآءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ ٨١﴾ [سورة المائدة الآيتان :٨٠- ٨١]

"(Ey Nebi!) Onların (Yahûdilerin) çoğunu inkâr edenlere yardım ettiklerini görürsün. Nefislerinin (kâfirlerle dostluk etmek sûretiyle) Allah'ın onlara gazap etmesine ve (cehennem) azabında kalıcı olmalarına sebep olan şey, ne kötüdür.Şayet onlar (Yahûdiler) Allah'a, Nebiye ve ona indirilene îmân etmiş olsalardı, kâfirleri yardımcılar (dostlar) edinmezlerdi.Fakat onların çoğu, fâsıklar (Allah'a ve elçisine itaatten çıkmışlar)dır."[2]

---

[1] Mücâdele Sûresi:22

[2] Mâide Sûresi: 80-81

✡✡✡✡✡

Üçüncüsü: Bir taraftan sevilmesi, diğer taraftan da buğz edilmesi gereken kimseler:

Kendilerinde sevgi ve düşmanlık bir arada bulunanlar, mü'minlerden günahkâr olanlardır. Bunlar, kendilerinde bulunan îmândan dolayı sevilirler, fakat küfür ve şirk dışında işledikleri günahlar sebebiyle buğzedilirler. Onları sevmek, onlara nasihat etmeyi ve onları kınamayı gerektirir. İşledikleri günahlara sessiz kalmak câiz değildir.Aksine onları kınamak, iyiliği emredip kötülükten alıkoymak, işledikleri günahlardan vazgeçmeleri ve bu günahlarından tevbe etmeleri için onlara had ve tazir cezâlarını uygulamak gerekir.

Bu kimselere, Hâricîlerin; "Şirk dışında büyük günahları işleyenlere buğzedip onlardan uzak durmak gerekir" dedikleri gibi, onlara sadece buğzedip onlardan uzak durulmaz.

Yine Mür'cienin; "Bu kimselere, sevgi ve dostluk beslenir" dedikleri gibi, onlara yalnızca sevgi ve dostluk beslenmez. Aksine daha önce zikrettiğimiz, ehli sünnet vel-cemaat mezhebi görüşü doğrultusunda onlar hakkında orta yolu izlemek gerekir.

Hadis-i şerifte belirtildiği üzere:

"Allah için sevmek ve Allah için buğzetmek, îmânın en sağlam kulpudur ve kişi kıyâmet günü sevdiğiyle beraberdir."

Günümüzde durumlar değişmiştir. İnsanlar, en çok dünyalık şeylerde dostluk besler ve düşmanlık eder hâle gelmiştir.Kim dünya nimetlerine sahip ise, Allah'a, elçisine ve İslâm'a düşman bile olsa, ona dostluk beslenir hale gelmiştir. Kim de dünya nimetlerine sahip değilse, Allah ve elçisinin dostu bile olsa, küçük bir sebep uğruna ona düşmanlık edilir, ona baskı uygulanır ve o kimse aşağılanır hale gelmiştir.

Nitekim Abdullah b. Abbas -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle der:

((مَـنْ أَحَـبَّ فِي اللهِ وَأَبْغَـضَ فِي اللهِ وَوَالَى فِي اللهِ وَعَادَى فِي اللهِ، فَإِنَّمَـا تُنَـالُ وَلاَيَةُ اللهِ بِذَلِكَ، وَقَدْ صَارَتْ عَامَّةُ مُؤَاخَاةِ النَّاسِ عَلَى أَمْرِ الدُّنْيَا، وَذَلِكَ لاَ يُجْـدِي عَلَى أَهْلِهِ شَيْئاً.)) [رواه ابن جرير]

"Allah için seven, Allah için buğzeden, Allah için dostluk eden ve Allah için düşmanlık eden kimse, ancak bu şekilde Allah'ın dostluğuna nâil olunur. İnsanların çoğunun dostluğu, dünyalık şeylerde olmuştur.Bu ise (kıyâmet günü) **sahibine hiçbir fayda vermez."**[1]

Ebû Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَنَّ اللهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ.)) [رواه البخاري]

"Allah Teâlâ buyurdu ki: Kim, benim bir dostuma düşmanlık ederse, ona savaş ilan ederim."[2]

İnsanlar içerisinde Allah Teâlâ'ya savaş açanların en şiddetlisi,Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbına düşmanlık eden, onlara küfreden ve onları karalayan kimselerdir.

Yine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

---

[1] İbn-i Cerîr
[2] Buhârî

((اللهَ اللهَ فِي أَصْحاَبِي لاَ تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا، فَمَـنْ آذَاهُـمْ فَقَـدْ آذاَنِي، وَمَـنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللهَ، وَمَنْ آذَى اللهَ يُوشَكُ أَنْ يَأْخُذَهُ.)) [رواه الترمذي وغيره]

"Ashâbım hakkında Allah'tan korkun. Ashâbım hakkında Allah'tan korkun. (Onlar hakkında kusur etmeyin ve onlara sövmeyin.Ashâbım ve onlara saygı duymanız hakkında Allah'tan korkmanızı size hatırlatırım).**Kötü sözde bulunarak onları hedef haline getirmeyin. Kim onlara eziyet ederse, bana eziyet etmiş olur. Kim de bana eziyet ederse, Allah'a eziyet etmiş olur. Allah'a eziyet edeni ise, Allah hemen onun rûhunu alarak cezâlandırabilir."**[1]

Nitekim sahâbeye düşmanlık etmek ve onlara sövüp saymak, bazı sapık gruplar nezdinde dîn ve inanç haline gelmiştir.

Allah Teâlâ'nın gazabından ve acıklı azabından yine O'na sığınırız. Allah Teâlâ'dan bağışlanma ve kötülüklerden bizi korumasını dileriz.

Allah Teâlâ, Nebimiz Muhammed'e, O'nun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin ve onlara bereketler versin.

---

[1] Tirmizî ve başkaları rivâyet rivâyet etmişlerdir.